

Báró Veddbe. Legyen tökéletesen megnyugodva, kedves gróf, én mindent elfogok követni, a mi tehetségemtől kitelik: ön már ismer.

(A függöny legördül, az asztalt elszedik.)

II. Felvonás. Gróf Addki senior arra a meggyőződésre jut, hogy sokkal jobb dolga van a csigabigának, mint az adós embernek; mert azt eczettel, tormával eszi meg a hitelező, míg az utóbbit ha lenyelte is, még az eczetet és tormát is ennek kell megenni; a moratorium megszűntével igen ajánlatos állapot volna, ha a fiával ki lenne békülve, ennek az útján nem lenne nehéz miszter Mixedpuddingot vagy félmillió kamattalan kölcsönre rábírní.

Gróf Addki senior. Drága barátom, báró Veddbe. Az úr mindig ott ténfereg annál az én fiamnál; a ki azóta felém sem jön, hogy megházasodott; egyszer másszor spontaneé előhozhatná neki, hogy üsse a kő, nem haragszom már rá. Nem bánom hát, kibékülök velük; különösen a felesége kedvéért, a ki hallom, hogy derék asszony. Aztán minek tartson az ember öregségére haragot a fiával, ugy-e bár kedves báró.

Báró Veddbe. Szívemből méltóztatott szólni, kedves gróf úr. Én legboldogabb leszek, ha e kölcsönös kibékülés inepét létre hoznom sikerülend.

(Kárpit legördül, teritenek.)

III. felvonás. Báró Veddbe (gróf juniornál.) Hja, kedves barátom, gróf úr; itt nem lehet segíteni a dolgon. Az öreg ur dühös; látni sem akarja önt soha. Különösen önnek nejét olyan megalázó czimekkel illette, hogy azokat irtózom visszaadni.

Gróf Addki jun. Mit? a miladyt diffamálta? Akkor aus ist közöttünk mindennek! Nem fogunk egymáshoz approachozni többet. Köszönöm a haszontalan fáradságot báró ur.

(Kárpit legördül, asztalt teritenek.)

IV. felvonás. Báró Veddbe (gróf seniornál.) Kedves gróf úr; alig merek hozzá kezdeni: nem tudok szavaimnak kifejezést adni. Az ifju gróf egy megátalkodott ember. Engemet a kibékülési ajánlattal kikaczagtak! Tetszik érteni: kikaczagtak! Asztal felett a milady gonosz viczezeket mondogatott méltóságodra s legjobban ő maga nevetett rajtuk!

Gróf Addki sen. Mit? még az asszony is! Elég uram. Nem akarok többet felőlük hallani! utoljára voltam gyöngé. Ha ellehettünk eddig egymás nélkül, ellehetünk ezután is.

(Kárpit legördül, asztalt teritenek.)

V. felvonás. Lelkiismeret (magában.) Én ugyan igen nagyra becsülöm, tisztelem ezt a derék bárót, nem is azért mondom, mintha meg akarnám valahogy sérteni; de mindazáltal nem hallgathatom el, hogy bizonyos tévedést az elő-

adásban egész alázattal meg ne rójak : szerény véleményem szerint, sokkal inkább megfelelt volna az ethica és aethetica kívánalmainak, ha kifejezéseit e két bizalmas férfiú irányában *némi- leg módosította volna.*

Gyomor (a ki ezt a monologot kihallgatta, felmordul) : Micsoda! Mi az! Ki vele! Micsoda gorombaságot gondolkozik odafenn ez a pimasz kritikus! Lökjétek ki mindjárt! Otromba! Barom! ő akar itt scenirozást tanítani! Ez így van jól kisínálva. Minthogy az öreg gróf egy órákor ebé-

del, az ifju pedig 7-kor; a mig ezek egymással haragban vannak, amott mindennap ebédelünk, emitt mindennap vacsorálunk : ha pedig kibékül- nének, egyszerre ebédelne mindakettő, s mi elvesztenénk általa egy positiót. Érti már kend? Hallgasson kend! Kend mint aféle szellemi ál- lat, nem eszik, hát könnyen beszél, de engem nem lehet kegyes mondásokkal jól tartani.

(Kárpit legördül, alkalmatlan kritikus belefojtatik egy leveses tálba.)

EGY PÉZSMAKACSA PÁR HISTÓRIÁJA.

Nem messze Pesttől él egy derék gazda, szen- vedélyes kedvelője s tenyésztője a külföldi neve- zetességeknek, legyenek azok a kertészet, vagy az állatvilágba tartozók.

Összekötésesei vannak folytonosan a belga s francia kertészekkel, hozatja évről évre az új meg új gyümölcsfajokat, az új meg új virágceser- jéket, kertizöldecskéket. Megszerzi a rambouilleti kostól fogva le a cochinchinai kakasig a mi csak feltűnő, különös van a külföldön, s itt honosít- ható.

De aztán örömét is találja bennük, örül ha hozzáértő embernek sorba elmutogathatja növé- nyeit s állatait, képes róluk óraszámra értekezni, elősorolni jó tulajdonaikat, szokásaikat, az álta- luk elért eredményeket.

Egyes darabokat, helylyel közzel passionatus embereknek szokott is ajándékozgatni, de azután számon is kéri mi lett belőlök, hogy viselték gondját, s ha netalán nem viselte volna gondját az ajándéknak kellőleg az illető, a chinai tyuk vagy malacz eldöglött, a fák elszáradtak, a virá- gok semmivé lettek, nem is kap aztán a jámbor többet, ha minden vagyonát oda igézné is egy retekért, ha egy hollandi tulipán gumóval az akasztófától lehetne megmenteni.

Nem rég egy távolmegyei uri ember látog- gatta meg birtokosunkat, ki nagy kedvet mutat- ván az exoticus dolgokhoz, nem késedelmezett házi urunk neki minden ritkaságait sorra bemu- tatni, s megmagyarázni a legrészletesebben disz- lésök titkait.

A vendégnek minden tetszett, nagyon tetszett, szép, pompás, ritka, csodálatos volt minden, de mindenek fölött, a ritka szépségű és nagyságu pézsmarézék vonták magukra figyelmét, meg egy csudás nagyságu amerikai vöröshagymafaj.

Nem győzött örülni nekik, csudálkozni fölöt- tük, és ismételve mondogatni, no ilyet még csak gondolni is, ugyan honnét tetszett szerzeni, mely uton kaphatók, akár mibe kerüljön is de megszerzem.

Persze hogy elértette a szives házi ur, mire való az egész, de nagy fát, igen nagy fát mozga- tott a vendég, hamarabb adna tán egy pár ökröt vagy lovat, ha szépen kérnék, mint egy pár pézsmarézék, meg aztán amerikai óriás hagy- mást, milyen az országban még sehol sincs, milyen még eddig csak egyedül neki van.

Ki passióval üz valamit, az érteni fogja, mi az, mondhatni: csak egyedül nekem van ilyen az országban.

Nem szólott hát semmit is a vendég dictió- jára — csak pipáját forgatta szájában majd jobbra majd balra, a vendég is meglehetősen el- komolyodott várakozásábani csalódása miatt, szótlan lett, az ebednél kínálgatni kellett, hogy egyék már, s a házi ur komolyan kezdett aggód- ni fölötte.

Nem állhatta tovább a dicsőséget s így szól jó szívé magyar emberhez illőleg :

— Hát csakugyan szeretne szert tenni pézsmarézékre barátom uram, meg amerikai hagy- mára?

A vendég most már csakugyan jót sejtve, fel- mosolygott s felelé :

— Biz én nagyon szeretnék.

— No majd adok hát egy párt a legszebbik- ből, meg aztán, egy szép példány amerikai hagy- mást is.

— Köszönöm, igen igen köszönöm, azt se tu- dom miként háláljam meg nagysád szíveségét, szinte pirulok elfogadni, de mentsen ki az effélék- hezi ellenállhatlan szenvedélyem.

— Szivesen adom, viszonzá a házi ur, csak azt az egyet kötöm ki nagy hit alatt, hogy aztán emberül gondját viselje barátom az adomány-nak; mert én már erre aztán nagyon kényes vagyok, utána kérdezősködöm a tőlem származott holminak, s megvallom semmi sem bánt jobban, mintha azt hallom, hogy az én nagy gonddal nevelt jószágomat valaki hanyagul veszni hagyja.

A vendég égre földre ígért mindent, hogy meg fogja becsülni az ajándékot, nemes hevében annyira ment, hogy plane azt ígérte, hogy a két réczének külön ólat, külön pesztrát tart, s az amerikai hagymát egy négyszög hold közepébe ülteti egy magát, s fegyveres vártásokkal őrizteti.

Megis nyugodott mindezen a jó házi ur, s ebéd után összeszedetvén az ajándékokat, a pézma-réczéket egy nagy verschlagba helyezték, melynek teteje száz helyen lett megfurva, míg a drágalátos hagymának tizenkét szám, Kalauz' esett áldozatul, s csak e göngyöléssel jött kőz közé s így egy nagy skatulyába.

Fölpakolóznán pedig a vendég tele sok jó instructióval arra nézve, mivel él a pézma, meg a hagyma, ebéd után csakugyan elkövetkezett, szentül ígérvén, hogy minden hónapban rendes bulletint fog küldeni az exoticumok sorsáról.

Már most hagyjuk beszélni magát a hon maradt szives házi urat, ki az általunk előadottak lefolyását ékesszóval közlé egyik barátjának.

— Még magam adtam neki verschlagot, magam pakoltam bele a réczéket, s pedig milyen réczéket, Európában nem találsz szebb egy pár pézsmát, mint azok voltak, aztán meg a hagymát raktam neki skatulyára száz darab papirosba ta-

karva, kőz közé szorongatva, Londonig vihette volna.

El is ment szerencsésen, ígérve füt és fát, hát képzeld épen Szent-György napja lett reá harmadnapra, s egyszer csak bekopogtat az öreg Sámsi ** -ról, hiszem ismered, az ottani kocsmát árendálja, mint afféle pontos ember meghozta az árendát. Hát az beszéli, hogy — képzeld csak az én pézma-réczés emberem estvére nálla szállott meg, s ugyanott egy régi pajtásával találkozott, valami honvivánt frater lehet az is, mert a viszonzlítás örömére megittak vagy tiz iczeze bort hamarjában.

De mi jön most? eszükbe jut, hogy innen-onnan vacsorálni is kellene, az öreg Sámsit faggatják, mit tudna adni, Sámsi sajttal kínálgatja őket, nekik az nem kell, kérdik van-e csibe, pulyka, borjúhus, más efféle. Nincs itt uram e pillanatban semmi egyéb sajtnál. A két frater káromkodik, kiáltozik, hogy ők éhesek, hiába a falu messze esik, a zsidó nem segíthet.

Majd segíték hát én pajtás, kiált föl vendégem, kimegy, a kocsisával értekezik, a szolgálót előkiáltozza, sürgés-forgás támad a konyhában s egy óra mulva egy nagy tál pörköltus jelenik meg a két pajtás asztalán, s mit godolsz miből készült ez a pörköltus, mit a két frater elkölteni nem birt, mi a kocsisokon is kifogott, s még Samsi is, meg az egész háznépe jóllakott belőle?

Hát az a pörköltus az én szép pézma-réczém husából készült, melyre az amerikai hagymát, tudod hogy darabja tiz pengőmbe került, reá aprították.

Zalán.

R é b u s z.

volt.

A tizenharmadik számbeli rébusz megfejtése.

„Bankár candidátusok.“

Rosz kívánság.

Nézi a tisztelendő úr a napszámos cigányt, milyen nagy darab kenyeret szalonnát be tud gyűrni reggelire.

— De szeretném magamnak a gyomrodat, cigány!

— Ne kívánja biz azt magának atyaságod, mert mindenéből kiéli.

Különös ok az iskolába járásra.

„Non id agit ut in studiis proficiat“ citáltaték dominus Daika a szombati székre.

— No domine, miért küldték ide a szülői, ha nem akar tanulni? — kérde a szombati szék elnöke.

— Biz engem „szakállósodni“, hogy a cselédség odahaza majd jobban tartson tőlem.

Hirhedett pipázók arczképei.

IV. Sonnenhimmelstern Tonele.

Az előttünk álló jeles férfiú ugyan nemzetpipázati elveire nézve egészen ellenlábasa az előre bocsátott Klipitro Klapatorics urnak; mi azonban, kiknek nem feladatunk sem az oppositio, sem a conservatismus zászlóját hordozni, e téren minden pártszínezet nélkül emeljük ki az egymástól eltérő nézetek vezérlő kapacitásait s egyenlő tisztelettel tanuljuk őket bámulni, akár a magas aristokostökös, akár a népszerű demacrapipáticus párthoz tartozzanak is azok.

Azon népszerű férfiú, kinek arczképét előttünk látjuk, hivatalára nézve „az ifjuság barátja.“ Szíves pártfogója és nyájas gondviselője minden fiatal diáknak, orvos növendéknek, technicusnak, juristának, expectansnak, accessistának és más magára hagyatott, transsensalis állapotban a fővárosban létező árvának; kiket szorultságuk napjaiban, bál előtt és bál után, tél, tavasz és nyár kezdetével személyesen szokott meglátogatni s míg egyfelől mindig kész őket atyailag ellátni apró pénzzel, addig másfelől fölöslegessé vált csizmáikra és kabátjaikra hűségesen gondot visel. Fő tanulmányaul választá mindenkor az emberiség sérelmes oldalait kipuhatolni s e tekintetben nincs titkosan bevarrott szakadás, avagy elpalástolt olajpecsét, mely előtte rejtve maradhatna. Tagja ezenfelyül a zsidó-piaczi „kopászati társulatnak“, a hol tudniillik a kopott ruhákból ujakat csinálnak.

E kitünő dohányférfiu és szivarnok elve a pipázás előmozdításában a takarékoság, neki, ellenkezőleg az előtte szólott érdemes tagtárs ur véleményével, fő nézete levén a nyereség.

Halljuk e helyütt a tisztelt polgártárs saját szavait, a mikből legjobban megfogjuk bölcs és egyszerű nézeteit ítélni.

„— Thát! thekintetes iftyür, az úgy van : mikhör én megalkhüszöm a thekintemes iftyürekkel, asz mondom nekim: thekintetes iftyür! Láss a thekintetes iftyür, ulyan sok phinszt, ulyan thenger sok phinszt hagyuk ittem; agya neküm a thekintetes iftyür, ha van hulmi szivar-csutukája, a mit maga már úgy is eldhubna. Jul van. Én a szivar-csutukát megvághum khíssel szípen apróra; ez jú erüs, mint az ürdüngüs ürdüg. Láss mármost a thekintetes iftyür: én reggel nagyon szeretem a fukhajmát, meg a snapszot. Ha én fukhagymát, khönyeret eszem, rá egy khurty snapsz; az nekem három krajczár Bank Valuta. De ha én egy phipával kiszivuk abbül a mhennydergü mhenkü duhánybül; akkhur nekem nem kell se kenyér se hajma, se snapsz. Marad három krajczár a sebben baare Münze.

Délben nagyon szeretem a heringet vürüs hajmával; de ha én egy másik phipával khiszivuk abbul a menkhütheremthette szivar-duhánybul; úgy megbhántum vele a gyumromat, hogy nem khell annak se hering, se hagyma vürüs. Marad nekem thiszta nyereség hat krajczár alte Währung. Este megint élek halok a fokhagymás phiritos után, de ha egy harmadik pipa duhányt elbhüzölök az orrom alatt, az nekem annyira jót tesz, hogy egy falatut se thudnék tübket az nap megenni. Summa summárum 12 krajczár CM. nyereség egy nap alatt a phipázásbul. Ha nem birum el a három phipával, akkor csak khetthüvel szivuk, ha pedig nagyon jó naput akarok csinálni magamnak, akkor csak egygyel szivuk ki. Még is marad esztendönkint tiszta rebach 30—40 forint phüngö! Asztán még fütteni sem khell, mert úgy is ülüget izzaduk thüle.“

Ime a Columbus tojása!

Oly egyszerű, oly tiszta a kalkulus, hogy lehetetlen meg nem érteni. Ime hazámiai előtetek az út és a mód a meggazdagodásra. Csak a félig kiszitt szivar-csutukat kell dohánynyá apróra vágni, azokból háromszor napjában egy pipával kiszívni s az ember nélkülözhet szakácsot, szakácsnét, vendéglőt, korcsmárost; megmarad tömérdek pénze.

Vajha ne lenne szavunk kiáltó szó a pusztában! vajha iparkodnánk okulni az előttünk álló nagy és nemes példák életéből, kik titokban illatoznak, mint az ibolya, csak néha förmed rájuk egy-egy secundi anni medicus: „Tonele! mi a patvarral büzőlsz? nem vagdalt sipkabőr van a pipádban?“

Hires malom.

Dabason van egy gőzmalom
A kiről az a rágalom :
Ha nem jár, veszt csak egy pengőt,
De ha jár, naponkint kettőt.

Gonosz új magyar szavak.

Itt a szomszéd X. megyében történt, hol még most is lehetne egy pár tuczat olyan házat összeállítani — hol igen gemein dolognak tartanak a házban belől hazai nyelven beszélni, s magyar nyelven csak is a béresekkal gyakorolják magukat; innen ered aztán, hogy az uraság arra a kérdésre hol volt? így felel: a *gazdagságban* voltam — gazdaság helyett. Innen ered szóval, hogy magyarul oly nyelven beszél egy-némely ember mint a minőt a cselédje beszél.

Ott történt abban a különben sok jó embert magában foglaló megyében, hogy egy birtokos családnak látogatására ment egy uri ember, kinek a neje szerencsére-e vagy szerencsétlenségre, sokat olvasott nő volt, s azért kötelességének hitte, igen válogatott kifejezésekkel élni.

A látogatókat utközben egy meglehetősen kemény fergeteg érte utól s hajtotta be az érdeklött ház udvarába.

A szokásos üdvözlések után helyet foglalt férj és nő.

— Ugyan dicső egy *vihart* hoztunk nagysádnak — mondá a vendégnő.

A háziasszony soha se hallá béreseitől ezt a szót *vihar*, azért el nem tudta gondolni, hogy mit hoztak ezek neki? szó nélkül köszönőleg igen nyájasan bizczengett fejével, mi közben mindig azon töprenkedett, hogy mi lehet az a vihar; — azt gyanította, hogy valami ennivaló lesz, a falusi emberek szivesen szokták egymást egy kis jó gyümölcsessel, egy pár szép dinnyével, egy szép hallal stb. meglepni; de hogy efféle ennivalók melyik osztályába tartozik a *vihar*, azt eltalálni, sehogy nem tudta s kérdezősködéssel magát compromittálni nem akarta.

— Még is hal lesz, még pedig, mert a vendégek a Balaton-mellékéről jöttek; ugy van, mi is lenne más mint fogasféle — vagy viza, vihar vagy viza tán mindegy is; no már ugy van — s ebben megnyugodva ki is ment a konyhára s exmittált egy szolgálót annak a *dicső vihar*nak a vendég hintóruól leendő beemelésére.

Persze, ha a szolgáló csak Boros Mihály „Boldogházi estéit“ olvasta volna is valaha, de ha csak hírét hallotta volna is, mindjárt fölvilágosította volna asszonyát, hogy a vihart nem lehet kötényben behozni; de szegény szánandó teremtés előtt is épen olyan terra incognita volt az a szó, mint asszonya elött, azért nagy szorgalommal szaladt a hintóhoz, fölnyalábolt a kocsiiban hagyott mindenféle portékát, egy paktáskát, egy pokróczot, két lábzsákot, egy décz bundát, nem tudván hogy melyik már ezek közül a *vihar* — legjobb ha mindent bevisz.

— Hát a vihart nem találtad? — kérdi a háziasszony.

— Én nem tudom mi az? nagysága, mindent behoztam a mi csak a kocsin volt, azt gondoltam, tán e lesz a valamelyik.

— Nézd meg jól a bakon, a kocsis ülés alatt, te számár, hát azt se tudod, hogy hal az a vihar, soha se láttál te olyan halat?

— Nem én, soha: nagysága — felelt a leány s aztán ujjalag a kocsi felé rontott.

No de a második expeditiónak se lön semmi sikere — denique a vihar nincs sehol — a kocsis se tud róla semmit is, már bizonyosan elveszett az uton, s a vendégek nem is gyanítják.

— Kedves Frau von X. — szólítá meg vendégét, visszamenvén a salonba háziasszonyunk — ich weiss nicht — makuk nekem monta, hogy vihart meghoztak?

— Igen, igen, még pedig atkozott nagyot — vágott közbe a vendégnő.

— És én nem tutok hofá lett . . . a szokálló megkereste, a kocsis megkereste, nincs a kocsin senki sem. A vendégek nem tudták érteni e dolgot, csak néztek szemre főre.

— Pizonyosan leesett a calesche, az a hal?

— Micsoda hal? — kérdi álmélkodva a vendégnő.

— No asz a vihar hal?

— Ugy, úgy — mondák jóizü kaczagásukat el nem palástolhatva a vendég és neje — most értjük már.

— De, hogy nagyságod is teljesen megértse a dolgot — folytatá a férj — elmondom németül a néhány szót, melylyel nöm beköszöntött: „wir haben Ihnen einen süperben Sturm mitgebracht.“

— Ah, ah, merkwürdig — hallattá fülig pirulva a háziasszony — merkwürdig! én ugyan szépen felülni, merkwürdig — ezek az új magyar betük, natürlich — also Sturm heisst ungarisch vihar, ja, ja vihar . . . tehát vihar, nem pedig viza, freilich . . . én gyermek korában Pesten láttam sok viza . . . merkwürdig, nährisch — és újra meg újra elpirult ezeket mondván; persze inkább azért, hogy ily rutul felsült a vélt ajándékkal, mint gonosz nyelvtudománya miatt.

Pedig ugy-e, hogy e miatt is igen szép oka lett volna elpirulni?

Zalán.

Csak?

Tudjuk azt jól, hogy egy idő óta minden embert nagyságos urnak hínak, a ki az inggallérját a nyakravalóján kívül húzza. Egy régi időből való táblabíró arra használta ezt a deteriorált czimet, hogy minden díbdáb embert, a kivel össze kellett neki kerülni, per „nagyságos úr“ traktált.

Egyszer Erdélyben szólít meg ezzel a czimmal valami gyufa-detail-kereskedőből promoteált árendást. Az pedig nagyon szerény ember volt és protestált:

— Könyörgöm alássan: én nem vagyok nagyságos úr, én csak tekintetes úr vagyok.

— De már azt kikérem! Ezzel csak az igazi urakat szokták titulálni.

Most nyujtztatják.

Restauratio előtti nap összeszedi a cortesfönök embereit, látja hogy Szájasdi még nincs jelen.

— Menj érte Pista — lön a parancs egy szolgának. Kevés idő mulva jelenti átossan a szolga:

— Szivesen eljönne ő kegyelme, de nem teheti, mert most „nyujtztatják“, különben igen tiszteli az egész ferekvencziát.

Ha valamit nem nézne.

Nagy hetvenkedve beállit egy jámbor csizmadiához egy obsitos katona s ott fenthangon tudtára adja amannak, hogy neki egy pár jó csizmára volna szükség, de ne késsék soká vele, mert ekkor és ekkor magam jövök el érte: fejezé be beszédét, sarkán megfordulva becsapta maga után az ajtót. Az előre mondott napon csakugyan megjelent a már fentebb tisztelt obsitos.

— No hát készen van-e a csizma? — ordit rá a vargára.

— Nincsen biz az, édes uram — mentegetődzék amaz, mert sok dolgom volt, aztán meg . . .

— Húj! erre arra — förmedt föl a nagy férfit — ha most valamit nem néznék — hát majd igy meg amúgy tennék.

— Hm! — mondá szokott flegmájával a csizmadia — de tudom én ám mit néz kend!

— Hát mit nézek?

— Ezt a fordító fát itt mellettem e.

Az egyetlen ápoló.

(Nincs francziából fordítva, de lehetne.)

Végkép el voltam hagyatva;
Atyámfia, jó barátom,
Szeretóm és régi szolgám:
Mind elhidegült irántam.

Magam voltam, magam laktam,
Még sem jártak látogatni,
Pedig ott benn olyan szépen
Lehetett volna mulatni.

Csak egy ember volt hű hozzám.
Reggel, délben, este eljött
Megitatott, ha szomjaztam.
Barátságunk ekép fejlett:

Karon fogott, ha sétáltam,
Úgy ügyelt rám úgy segéljen
Mint a két szeme fényére;
Azt mondom, hogy soká éljen.

De kivált a szabad légtül
Igen jól megtudott óvni,
Mit e derék hű embernek
Nagy érdemül kell felróvni.

Az Isten is áldja őt meg,
A mért értem annyit lábolt.
— Nevére nem emlékezem:
Azt tudom, hogy porkoláb volt.

K. M.

Az órásmester igazsága.

— Tegyen ezen zsebórába üveget, maiszter! — Három nap mulva visszaadja az órás az órát és kér három forint díjt.

— Sok lesz ez egy üvegtételért?

— Igen, de a reparatio is be van számítva.

— Nem kellett ezt igazítani, a városban sem volt ennél jobb óra.

— Dehogyan volt jó, mikor még most is „rosz” — igazolá magát az órás.

Nyolcz garasos instantia.

A mult század vége felé gróf Koháry balogvári uradalmában Perjésen élt egy simplex jámbor ember: Szunyog András.

Ennek volt egy házsártos szomszédja, a ki nem szerette, ha a szomszéd apró marhái átjártak az udvarába, s ha átvetődött valami lábas jószág, azt menten agyonütötte.

Egyszer Szunyog uram ártánykája addig furakodott a résen, míg át fért rajta s vesztére megtudta, a mit tudni akart, hogy tudniillik mi történik a szomszéd udvarában, a holott is az történék, hogy a szomszéd vasvillát ragadott s a tudatlan állatot agyonszúrta vele.

Szunyog bácsi ezt a szégyent sehogy sem akarta a disznaján hagyni, hanem felment Balogvárra a tisztartóhoz panaszt tenni a gyilkos szomszéd ellen. Ott pedig olyan szépen találta elmagyarázni a dolgot a tisztartónak, hogy az utoljára őt huzatta le a deresre, s a panaszttevőre számláltatá le a hagyományos huszonötöt.

No már most kétszeres volt a sérelem. Szunyog bácsinak most már nem csak a disznaja, hanem a saját bőre is elégtételt követelt; elmene tehát a jegyzőhöz, elmondta neki a baját s kérte igen szépen, hogy tegye fel ezt neki instantiába, hadd mutassa ő azt meg a nagyságos grófnak; de semmit ki ne hagyjon belőle, azon módon tegyen bele mindent. Ő kész érte nyolcz garast is fizetni.

A jegyző meg is irta a folyamodást szépen, pecsétet ütött rá, s átadta neki, hogy itt van.

Szunyog bácsi nem tudott olvasni, körülnézte az ákumbákot, megcsóválta rá a fejét s azt mondta, hogy nem ér az semmit. Hisz ebből nem látni azt meg sehol, hogy mi történt ő vele, meg a disznajával? Ő biz ezzel az instantiával el nem megy, csak tartsa meg a jegyző magának.

A jegyző váltig mondta neki, hogy de már a papiros, meg a tinta, meg a pecsét mind pénz ára; Szunyog uram csak azt felelte rá, hogy törülje le kigyelmed róla a tintát, meste ki belőle a pecsétet, még irhat rá másik instantiát s ott hagyta az írást.

Elment azután a paphoz; abban legtöbb bizodalma volt, elmondá neki az esetet, kérte, hogy írja ezt meg neki instantiában. A pap jó ember volt, megtette a szivességet ingyen; de Szunyog uramnak hiába az sem tetszett meg sehogy. „Nem ugy van ez, a hogy én akarom!”

Panaszkodik aztán fünek fának, hogy nem tud ő neki senki instantiát írni, pedig nyolcz garast is adna érte. Meghallja ezt a kántor végre: „tudom én már, mi kell kendnek; no majd leirom én a panaszát. Mondja kend, hogyan volt.

Az diktálja a történetet:

A kántor rajzol neki egy házat:

— Ez itt a szomszéd háza.

— Jól van, igen jól van.

Azután rajzol neki egy sertést:

— Ez itt a kend ártánya.
— Igaz a. Épen ilyen kunkorodott farka volt.

— Ihol áll a szomszéd vasvillával a kezében.

— Az, az! a hegyes orru lelke.

— Itt fekszik kend a deresen és jajgat.

— Persze hogy jajgatok.

— Ez itt a hajdu a pálczával.

— Verje vissza a csoda! biz

ő az.

— Ez meg itt a tisztartó a karoszkékben.

— Tökéletesen úgy van. Épen ilyen pipája volt.

No már ez jó volt aztán. Ilyen instantia kellett Szunyog uramnak, meg is adta érte a 8 garast szivesen s vitte fel magával egyenesen Bécsbe, a hol a grófja lakott.

Első szava is az volt hozzá, mikor bevezették: „Kend-e az a Kohári Istók, az én uram?”

— Én vagyok az fiam, mi bajod?

— Hát megkövetem kendet méltóságos uram, itt hozok egy nyolczgarasos instantiát, tessék elolvasni s igazságot szolgáltatni érte.

A gróf átveszi a picturát s elbámul a hieroglyphokon.

— Mi a ménkü ez héj? Nem értek én ebbül semmit.

— Háj'szen azért vagyok én itt, hogy majd megmagyarázom. No hát: ez itt az én szomszédom háza: ez itt az én ártányom; — ez itt a szomszéd a vasvillával, a ki az ártányt agyonszúrja; ez itt a deres a tisztartó udvarán, ez vagyok én itt rajta; — ez itt a hajdú, a ki engem ütöget; ez itt a karoszkék; ez itt a tisztartó benne, a mint rám számolja a huszonötöt, a mit nem én érdemlettem, hanem a szomszédom.

Már most aztán tökéletesen értett a gróf mindent, mindjárt meg is parancsolta, hogy az igazságtalan tisztartót tegyék át más uradalomba, a szomszédra csapják rá az eltévedt huszonöt botot, Szunyog uramnak pedig adott huszonöt rénes forintokat a méltatlan szenvedésért. — Mondta volna aztán valaki Szunyog uramnak, hogy nem jó volt úgy a nyolczgarasos instantia, a hogy ő iratta!

Szerkesztői sub rosa.

(178.) Túrpásztói tűzok tolla jól fog, csak húzgálja tovább is azt a kazlot. (179.) Kakas ezimeres levélre. Egy használható, a másik ismeretes, a harmadik megismertethetlen. (180.) Eleven, vagy holt. Sokszor megjelent már, aztán nem is magyar embereken történt az meg, hanem másokon. (181.) Szentésre. Pedig épen csak az a jó a levele végén, a mit nem talál kiadandónak. (182.) N. úrnak Pesten; vagy izé: . . . hisz ez eszmadia kontó! majd l-sóban. (183.) Diák a 90-es számban, jó. (184.) Csak öltem, öltem! — Ha valahogy minket is meg nem ölné, kiadhatnók. (185.) Hogy tanult meg a szekely ember a katonája kedvéért polákul? — igen jó.

(186.) Mármaros - Szigetre. A „müthen furesáknak lesz helyük; hanem jó lesz, ha máskor nem sajnálsz egy kis márgót is hagyni az irás mellett. Egyébiránt a kukuricának, zabnak, meg a regénynek még folyvást alább száll az ára, több gózmalom tulajdonosok csak fordított regényeket örölnek, pozsonyi mérejt 2 ft 29 krajczárjával; gubacs és novella wird nicht gesucht, ballada meg tavaszi repceze in grossen Quantitaeten vorrathig; szinnüvek és egynyiretü gyapjú nicht an den Mann zu bringen, általában az egész szellemi gabonapiacz sehaut miserabel aus; csupán csak szerecsendió, friss tánczosnék és adomák machen sich egy kevésé.